

Til: Samferdselsdepartementet
Ved: Samferdselsminister Ketil Solvik-Olsen (FrP)
Prosjekt: Innspill til «Ekomplanen»

BELLONA

Fra: Runa Haug Khoury, Seniorrådgiver Energi og Industri, Bellona

Data: : 13.05.15

Styrket fiberinfrastruktur – en forutsetning for ny norsk datasenterindustri

Gjennom kommunikasjon på sine nyhetssider av 4.mai 2015 søker Samferdselsdepartementet v/Samferdselsminister Ketil Solvik-Olsen innspill til sitt arbeid med en ny ekomplan. Arbeidet med ekomplanen skal omhandle Norges digitale infrastruktur, og skal legges frem for Stortinget i starten av 2016.

Bellona er engasjert i nødvendige tilpasninger for etablering av ny datasenterindustri i Norge. Økt fiberinfrastruktur er en av de viktigste forutsetningene for vekst i slik industri. Dette er Bellonas innspill til Samferdselsdepartementets arbeid med ekomplanen.

Etablering av ny norsk datasenterindustri: en konkretisering av «grønn vekst»

Bellona mener at å bygge opp ny datasenterindustri i Norge treffer mange gode målsettinger. Det handler om å ta overskuddskraften i bruk, og dermed utløse det fulle verdiskapningspotensialet av den nye fornybarkraften som elsertifikatmarkedet bringer til markedet. Det handler om å styrke norsk verdiskapning utenfor petroleumsklyngen, i tråd med den tiltakende omstillingsdebatten. I et klimaperspektiv er det god politikk fordi datasenterindustrien er i rivende vekst: verdens datamengder dobler seg hver 18.måned, og all datatrafikk må innom et datasenter for prosessering og lagring. Fordi dette er en svært kraftintensiv industri, er den de fleste steder i verden også utslippsintensiv fordi elektrisitetsproduksjonen er tuftet på fossil energi. Datasenterindustrien ventes å føre til utslipp av mer CO₂ enn verdens samlede flytrafikk, om fem års tid. Dette taler sterkt for å lokalisere datasenterindustri i regioner med ren kraft som innsatsfaktor.

Ledende globale industriaktører er opptatt av eget karbonavtrykk og driver frem en grønn utvikling i bransjen. Disse aktørene har merket seg Norden som en særlig gunstig region. Det snakkes om et 'nordisk mesterskap' for å lokke de største datasenterkundene – og så langt har Norge tapt disse løpene på målstreken. Det er flere tilpasninger i rammevilkår og virkemiddelbruk som må til for å lokke de største kundene til å etablere seg i Norge, og Bellona jobber for en helhetlig tilpasning.

Bellona etterlyser en helhetlig strategi for datasenterindustri fra Regjeringen

Det trengs tilpasninger på tvers av ulike myndighetshold for å utløse det potensialet for storskala grønn datasenterindustri i Norge. Dette er i seg selv en utfordring. Bellona etterlyser en helhetlig strategi fra Regjeringen for å etablere en norsk datasenterindustri. Det nasjonale tilbudet som Norge samlet kan tilby når de store internasjonale kundene diskret banker på døra, er avgjørende i konkurransen mot våre nordiske naboland. Det samme er rammevilkår som er konkurransedyktige med våre nordiske naboer.

Overordnet er tre større tilpasninger nødvendige:

- Redusert elsats for datasentre større enn 5MW, på linje med tradisjonell kraftkrevende industri. Bellona er svært glade for Regjeringens grep gjennom RNB 2015.
- Styrket nasjonal samordning og «salgsinnsats» ovenfor utenlandske industriaktører som vurderer etablering i Norge.
- Styrket nasjonal infrastruktur for bredbåndsfiber.

Bellona kommenterer i dette notatet kun på sistnevnte tilpasning.

Norsk fiberinfrastruktur må styrkes

Nordmenn er verdensledende i bruken av internett. Både privat og offentlig sektor opplever en økt digitalisering på tvers av næringsfelt. I energisektoren ser vi en økt digitalisering gjennom smartere styring og intelligente løsninger sentrert rundt sluttbrukeren selv. Behandling av raskt økende datamengder, den kommende revolusjonen knyttet til Tingenes internett, vekstmulighetene for et vell av tjenesteleverandører: digitalisering vil ha en avgjørende betydning for økonomi og fremtidig samfunnsutvikling. Etablering av fremtidsrettet transportkapasitet for data vil derfor være avgjørende for norsk næringslivs konkurranseevne, innovasjon og vekst. Å sikre en solid bredbåndskapasitet i hele Norge, og mellom Norge og omverden, handler dermed om å investere i fremtidens infrastruktur. Dette handler om teknologisk fremtidssikring ('future proofing'), for å imøtekomme den økte globale digitaliseringen, og unngå at Norge blir sittende med en annenrangs infrastruktur på bredbåndsfiber.

Styrket nasjonal fiberkapasitet er en forutsetning for etablering av storskala datasenterindustri i Norge. Dette handler om å sikre konkurransefordel for fremtidig sysselsetting innenfor en ny industrigren som alle de nordiske landene proaktivt søker å bygge opp. IKT Norge opplyser at omlag 85% av all norsk internettrafikk går via Sverige. Redusert avhengighet av fiberinfrastruktur via Sverige er nødvendig av flere grunner. For det første er det av sikkerhetspolitiske hensyn problematisk, fordi FRA-lovgivning åpner for at datatrafikken kan avlyttes dersom svenske interesser er involvert. For det andre har trafikken gjennom den svenske fiberruten doblet seg etter at Facebook valgte å etablere seg i Luleå. Dette innebærer i følge IKT-sektoren en risiko for at kapasiteten gjennom Svergies fiberinfrastruktur fylles opp. Finland har begynt å legge en egen fiberkabel direkte til Tyskland for å unngå å styre datatrafikken via Sverige i samme grad som i dag.

Ekomplanen må gi tydelig politisk signal og ansvarsplassering for utvidet fiber

Norge trenger utvidet fiberinfrastruktur direkte tilknyttet kontinentet, gjennom flere alternative ruter. I dagens ordskifte er diskusjonen omkring økt fiberkapasitet for ny datasenterindustri i stor grad knyttet til Statnetts planlagte mellomlandsforbindelse for kraftutveksling, NordLink. Kabelen skal gå mellom Tonstad i Vest-Agder og Wilster i Tyskland. NordLink er en viktig konkretisering av Norges klimapolitiske målsetting om å styrke sin rolle som leverandør av fornybar energi. Investeringsbeslutning på NordLink ble etter en lang prosess tatt i februar i år. Konesjonen for NordLink ble imidlertid gitt uten vedtak om fiberoptisk kabel integrert med kraftkabelen. Dette har i ettertid skapt en uavklart situasjon. Beslutningen om hvorvidt fiber også skal legges på NordLink har i stor grad endt opp som en bedriftsøkonomisk vurdering hos Statnett. Dette er uheldig, ettersom å sikre nasjonal fiberinfrastruktur ikke ligger innenfor Statnetts samfunnsoppdrag. En investering i utvidet fiberkapasitet direkte til kontinentet må sees i et større samfunnsøkonomisk perspektiv, med særlig blick på videre digitalisering av norsk næringsliv, og de industrielle vekstmuligheter som ligger innenfor dette generelt og datasenterindustri spesielt. Bellona mener at situasjonen som har oppstått bekrefter behovet for en helhetlig strategi for etablering av datasenterindustri fra Regjeringen.

Bellona ber Samferdselsdepartementet benytte ekomplanen til å gi et tydelig politisk signal om når og hvordan økt fiberinfrastruktur til kontinentet skal etableres. Et overordnet ansvar for slik utbygging må tydelig plasseres.

Det kan av flere hensyn være svært hensiktsmessig å legge en fiberoptisk kabel sammen med NordLink. Dette forutsetter imidlertid et tydeligere politisk signal til Statnett, og en reguleringsmessig gjennomførbar kommersiell modell. Ansvaret må løftes til det politiske nivået hvor det hører hjemme, og selve fiberinvesteringen må tas av relevante aktører. Det er viktig at NordLinks planlagte ferdigstilling i 2019, og introduksjon i markedet i 2020, ikke forsinkes av en eventuell utvidelse for å inkludere fiber i prosjektet. Samtidig haster det med å få økt fibertilgang mot kontinentet på plass. Her ligger en utfordring som Regjeringen må ta på alvor, dersom de ønsker å se grønn vekst i datasenterindustri ta av i Norge.

Med vennlig hilsen,

Runa Haug Khoury

Seniorrådgiver Energi og Industri

Miljøstiftelsen Bellona

Epost: runa@bellona.no

Mobil: 46932494